

WOJEWODA MAZOWIECKI

Warszawa, 22 grudnia 2022 r.

WK-I.431.1.52.2022

Pan
Kamil Michał Iwandowski
Burmistrz Miasta Zielonka

Urząd Miasta Zielonka
ul. Lipowa 5
05-220 Zielonka

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy o wojewodzie i administracji rządowej w województwie¹, art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej² kontrolerzy: Maria Los – starszy inspektor wojewódzki i Monika Krajewska – inspektor wojewódzki w Wydziale Kontroli Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie, przeprowadzili w dniach od 30 maja do 10 czerwca 2022 r. kontrolę problemową w Urzędzie Miasta Zielonka, z siedzibą przy ul. Lipowej 5, 05-220 Zielonka.

Kontrolą objęto stan realizacji zadania z zakresu administracji rządowej w przedmiocie działalności urzędu stanu cywilnego w okresie od 1 stycznia 2021 r. do 16 maja 2022 r.

Nawiązując do projektu wystąpienia pokontrolnego z 16 listopada 2022 r., do którego nie wniesiono pisemnych zastrzeżeń, przekazuję Panu Burmistrzowi wystąpienie pokontrolne.

W kontrolowanym okresie dokonano rejestracji 3 urodzeń, 163 małżeństw i 201 zgonów, 49 czynności przeniesienia do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, 25 czynności uzupełnienia aktu stanu cywilnego, 14 czynności sprostowania aktu stanu cywilnego, 1 czynność polegającą na rejestracji zdarzenia, które nastąpiło poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, w państwie, w którym nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego oraz 1 czynność odtworzenia zagranicznego dokumentu stanu cywilnego. Ponadto wydano 2457

¹ Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2022 r. poz. 135, ze zm.).

² Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224).

odpisów aktów stanu cywilnego, a także 7 decyzji o zmianie imienia i nazwiska, 6 decyzji w przedmiocie odmowy dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego, 3 decyzje o umorzeniu postępowania dotyczącego rejestracji stanu cywilnego. Wydano również 8 zaświadczeń o stanie cywilnym i 4 zaświadczenia stwierdzające, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo.

W kontrolowanym okresie nie wydawano zaświadczeń o zamieszczonych lub niezamieszczonych w rejestrze stanu cywilnego danych dotyczących wskazanej osoby ani zaświadczeń o nieposiadaniu księgi stanu cywilnego.

Badaniu poddano 3 akty urodzenia, 6 aktów małżeństwa, w tym: 3 akty sporządzone po zawarciu małżeństwa przed kierownikiem Urzędu Stanu Cywilnego (dalej: kierownik USC) i 3 akty sporządzone po zawarciu małżeństwa przed duchownym, w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego³, 3 akty zgonu, a także 3 czynności sprostowania aktu stanu cywilnego, 3 czynności uzupełnienia aktu stanu cywilnego, 3 przeniesienia do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, 1 czynność polegającą na rejestracji zdarzenia, które nastąpiło poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, w państwie, w którym nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego oraz 1 czynność odtworzenia zagranicznego dokumentu stanu cywilnego. Badaniu poddano również 2 decyzje wydane na podstawie ustawy o zmianie imienia i nazwiska⁴, 2 decyzje w przedmiocie odmowy dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego i 2 decyzje o umorzeniu postępowania dotyczącego rejestracji stanu cywilnego oraz 4 zaświadczenia o stanie cywilnym i 4 zaświadczenia stwierdzające, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo⁵.

Rejestracji stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego dokonywał w poddanych kontroli sprawach kierownik USC lub jego zastępca, zgodnie z właściwością określoną w art. 9 ust. 1 i 2 oraz art. 13 ust. 1 i 2 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego⁶, uwierzytelniając akty stanu cywilnego przez złożenie podpisu elektronicznego weryfikowanego za pomocą certyfikatu wydanego przez ministra cyfryzacji.

Poddane badaniu akty stanu cywilnego oznaczone zostały oddzielenie dla każdego rodzaju zdarzenia, zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy p.a.s.c. Objęte badaniem akty urodzenia, małżeństwa oraz zgonu zawierały wymagane elementy określone odpowiednio w art. 60, art 88 ust. 1 oraz

³ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359).

⁴ Ustawa z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1988).

⁵ Oznaczenia wszystkich spraw poddanych badaniu wskazano w arkuszu w sprawie danych statystycznych dla czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego, który dołączono do akt kontroli.

⁶ Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1681, ze zm.), dalej: ustawa p.a.s.c.

art. 95 ust. 1 ustawy p.a.s.c. i sporządzone zostały z zachowaniem terminów określonych w art. 52 ust. 1, 86 ust. 1 i 3 oraz art. 92 ust. 1 ustawy p.a.s.c.

Akta zbiorowe do poddanych kontroli aktów urodzeń, małżeństw i zgonu prowadzone były w formie papierowej, w porządku chronologicznym, a także zawierały dokumenty stanowiące podstawę dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego. W aktach zbiorowych do aktów urodzeń znajdowały się karty urodzenia oraz protokół zgłoszenia urodzenia natomiast w jednym przypadku postanowienie Sądu Rejonowego w Otwocku III Wydział Rodzinny i Nieletnich wydane celem sporządzenia nowego aktu urodzenia dla małoletniej. W aktach zbiorowych do aktów małżeństwa znajdowały się zapewnienia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa oraz zaświadczenia stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa i zaświadczenia wydane przez duchownego, o którym mowa w art. 8 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego albo protokoły przyjęcia przez Kierownika USC oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński. W aktach zbiorowych do aktów zgonu znajdowały się karty zgonu oraz protokoły zgłoszenia zgonu.

Ustalono, że dokumenty stanowiące akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego są przechowywane w odpowiednich warunkach i są właściwie zabezpieczone, z zachowaniem wymogów określonych w art. 27 ust. 1 i 2 ustawy p.a.s.c.

Czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego polegające na sprostowaniu, uzupełnieniu, rejestracji zdarzenia, które nastąpiło poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, w państwie, w którym nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego, przeniesieniu do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego oraz odtworzeniu zagranicznego aktu stanu cywilnego – dokonano w formie czynności materialno-technicznej, zgodnie z art. 35 ust. 3, art. 37 ust. 3, art. 99 ust. 1, art. 105 ust. 1 oraz art. 109 ust. 3 ustawy p.a.s.c.

Poddanej kontroli transkrypcji dokonano zgodnie z wymogami art. 104 ust. 2 i 3 ustawy p.a.s.c., poprzez wierne i literalne przeniesienie treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego do rejestru stanu cywilnego.

W przypadku aktów stanu cywilnego sporządzonych na podstawie art. 99, art. 104 oraz art. 109 ustawy p.a.s.c., kierownik USC zamieścił adnotację informującą o okolicznościach i podstawie rejestracji aktów, zgodnie z wymogiem określonym w art. 23, art. 105 ust. 1 oraz art. 110 ust. 1 ustawy p.a.s.c.

Wydane z urzędu odpisy skrócone aktów urodzenia, aktów małżeństw oraz aktów zgonów zostały wydane niezwłocznie, w każdym przypadku w dniu ich sporządzenia.

We wszystkich poddanych badaniu przypadkach prawidłowo realizowano obowiązek polegający na zamieszczaniu wymaganych przypisków oraz wzmianek.

W przypadku wniosku o sprostowanie aktu małżeństwa złożonego i podpisanego przez jednego z małżonków spełniono obowiązek poinformowania drugiego małżonka o zamiarze sprostowania aktu stanu cywilnego, zgodnie z wymogiem określonym w art. 35 ust. 5 ustawy p.a.s.c.

Poddane kontroli decyzje w sprawie zmiany nazwiska wydane zostały na podstawie wniosków spełniających wymogi określone w art. 11 ust. 1 ustawy o zmianie imienia i nazwiska oraz zgodnie z właściwością organu określoną w art. 12 ust. 1 ww. ustawy, a także z zachowaniem terminu określonego w art. 35 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego⁷.

Poddane kontroli decyzje w sprawie odmowy dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego zostały wydane po zaistnieniu ustawowych przesłanek do ich wydania, w jednym przypadku na podstawie art. 38 ustawy p.a.s.c, a w drugim przypadku na podstawie art. 45 ust. 1 ustawy p.a.s.c., gdzie ze względu na szczególny charakter aktu stanu cywilnego kierownik Urzędu Stanu Cywilnego wezwał stronę do wykazania interesu prawnego do uzyskania skróconego odpisu aktu zgonu, natomiast strona nie udzieliła odpowiedzi na wezwanie, jak również nie złożyła żadnych dowodów w sprawie, pomimo skutecznego doręczenia wezwania. W ww. sprawach organ odmówił dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego w formie decyzji administracyjnej, zgodnie z wymogiem określonym w art. 2 ust. 6 ustawy p.a.s.c. Przedmiotowe decyzje zostały wydane z zachowaniem terminu określonego w art. 35 § 3 k.p.a., a w jednym przypadku po wcześniejszym wypełnieniu przez organ obowiązku, o którym mowa w art. 36 § 1 k.p.a..

Poddane kontroli decyzje umarzające postępowanie administracyjne zostały wydane na podstawie art. 105 § 1 k.p.a., w związku z wycofaniem przez strony wniosków w sprawie wydania odpisu aktu zgonu. Przedmiotowe decyzje zostały wydane z zachowaniem terminu określonego w art. 35 § 3 k.p.a., po wcześniejszym wypełnieniu przez organ obowiązku, o którym mowa w art. 36 § 1 k.p.a.

Poddane kontroli decyzje w sprawie zmiany nazwiska, w przedmiocie odmowy dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego oraz decyzje o umorzeniu postępowania dotyczącego rejestracji stanu cywilnego zawierały wszystkie wymagane elementy określone w art. 107 k.p.a.

Stwierdzono, że wysokość pobranej opłaty skarbowej za sporządzenie poddanych kontroli aktów małżeństwa, wydanie odpisu zupełnego aktu stanu cywilnego po dokonanych czynnościach sprostowania, uzupełnienia, transkrypcji i rejestracji zdarzenia, które miało miejsce poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej oraz odtworzenia zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, wydanie zaświadczenia stwierdzającego, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo, a także

⁷ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2000, ze zm.), dalej: k.p.a.

za wydanie decyzji o zmianie nazwiska – była zgodna ze stawką określoną w części I ust. 1 i 7 oraz w części II ust. 1 pkt 1, 6, 7, 8 i 10 załącznika do ustawy o opłacie skarbowej⁸.

W wyniku kontroli nie stwierdzono przechowywania w archiwum urzędu stanu cywilnego ksiąg stanu cywilnego i akt zbiorowych z naruszeniem zasad ich przekazywania do właściwego archiwum państwowego, określonych w art. 128 ust. 1 oraz art. 129 ust. 3 ustawy p.a.s.c.

Osoby zatrudnione na stanowisku kierownika USC i zastępcy kierownika USC spełniają wymogi do zajmowania tego rodzaju stanowisk w zakresie wykształcenia i zatrudnienia, określone w art. 8 ust. 1 ustawy p.a.s.c.

W wyniku kontroli stwierdzono nieprawidłowość polegającą na wydaniu zaświadczenia o stanie cywilnym, pomimo uiszczenia przez stronę opłaty skarbowej w wysokości niezgodnej ze stawką określoną w części II ust. 1 pkt 2 załącznika do ustawy o opłacie skarbowej. W wyniku kontroli ustalono, że strona uiszczała opłatę tytułem „zaświadczenie” w wysokości 17,00 zł, natomiast na formularzu wniosku złożonego przez stronę o wydanie zaświadczenia o stanie cywilnym umieszczono adnotację o uiszczeniu opłaty skarbowej w wysokości 38 zł.

Ponadto w wyniku kontroli stwierdzono, że:

- dokonano skreśleń bez podania daty i czytelnego podpisu osoby dokonującej tych czynności w *protokole z przejęcia oświadczenia o nazwiskach noszonych po zawarciu małżeństwa* – w miejscu podpisu mężczyzny oraz we wniosku o uzupełnienie aktu stanu cywilnego. Wskazać należy, że nanoszenie zmian w treści protokołu powinno być dokonane w sposób czytelny, poprzez skreślenie niepoprawnej treści, tak aby pierwotny zapis pozostał czytelny. Obok należy wpisać treść poprawną wraz z datą i podpisem lub parafą osoby dokonującej korekty;
- nie udokumentowano daty wpływu zaświadczeń stwierdzających, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego we wszystkich przypadkach poddanych kontroli. Mając na uwadze treść art. 87 ust. 5 ustawy p.a.s.c., w którym określono skutki prawne przekroczenia terminu, w którym duchowny obowiązany jest przekazać właściwemu miejscowo kierownikowi USC przedmiotowe zaświadczenie (odmowa sporządzenia aktu małżeństwa), prawidłowe udokumentowanie daty wpływu do urzędu stanu cywilnego ww. zaświadczenia jest szczególnie uzasadnione;

⁸ Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2142, ze zm.).

- nie udokumentowano faktu doręczenia zaświadczenia o stanie cywilnym wydanego na podstawie art. 44 ust. 1 pkt 3 ustawy p.a.s.c. oraz zaświadczeń stwierdzających, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo wydanych na podstawie art. 83 ustawy p.a.s.c. Ponadto we wszystkich podanych kontroli przypadkach w aktach spraw nie znajdowały się egzemplarze aktowe wydanych zaświadczeń. Ich brak uniemożliwił weryfikację danych pod kątem zgodności z art. 49 ust. 2 i art. 83 ust. 5 ustawy p.a.s.c., a także terminowości ich wydania;
- nie dokonano z urzędu sprostowania, w drodze postanowienia, oczywistej omyłki w wydanej przez ten organ decyzji w sprawie zmiany nazwiska, o czym stanowi z art. 113 § 1 k.p.a.

Przedstawiając powyższe informuję, że realizację zadania w zakresie działalności urzędu stanu cywilnego ocenia się **pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości**.

Przedstawiając powyższe ustalenia, zobowiązuję Pana Burmistrza do podjęcia działań w celu wyeliminowania stwierdzonej nieprawidłowości, poprzez pobieranie opłaty skarbowej za wydanie zaświadczenia o stanie cywilnym, w wysokości zgodnej ze stawką określoną w części II ust. 1 pkt 2 załącznika do ustawy o opłacie skarbowej.

Ponadto wskazuję na konieczność:

- weryfikacji dokonanych skreśleń i korekt w protokołach z przyjęcia oświadczeń o nazwiskach noszonych po zawarciu małżeństwa oraz we wnioskach o uzupełnienie aktu stanu cywilnego, tak aby były one dokonane w sposób czytelny wraz z podaniem daty i czytelnego podpisu osoby ich dokonującej;
- dokumentowania daty wpływu zaświadczeń stwierdzających, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego, zgodnie z wymogiem określonym w § 42 ust. 2 instrukcji kancelaryjnej stanowiącej załącznik nr 1 do rozporządzenia w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych⁹, oraz w nawiązaniu do treści art. 87 ust. 5 ustawy p.a.s.c.;

⁹ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 stycznia 2011 r. w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitych rzeczowych wykazów akt oraz instrukcji w sprawie organizacji i zakresu działania archiwów zakładowych (Dz. U. Nr 14, poz. 67, ze zm.).

- dokumentowania faktu doręczenia zaświadczeń o stanie cywilnym wydanych na podstawie art. 44 ust. 1 pkt 3 ustawy p.a.s.c. oraz zaświadczeń stwierdzających, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo, wydanych na podstawie art. 83 ustawy p.a.s.c., a także pozostawiania w aktach sprawy egzemplarzy aktowych wydawanych zaświadczeń;
- dokonywania z urzędu sprostowania, w drodze postanowienia, oczywistych omyłek w wydanych przez ten organ decyzjach, zgodnie z wymogiem określonym w art. 113 § 1 k.p.a.

Przedstawiając powyższe informuję, że zgodnie z art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze oraz zobowiązuję Pana Burmistrza na podstawie art. 49 ww. ustawy do przekazania, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków pokontrolnych lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

*Z up. Wojewody Mazowieckiego
Artur Subda
Dyrektor Wydziału Kontroli*